

סיגל בן יאיר

מהו

מהו שיר? סליל מלה. צליל
מתיר חוט נשימה, או שמא
קשר פרום, תך תפור בכר גלם
פקעת פרפר בקועה.
אני היא הכותבת בימי
בשיא החמה
בשיא חמתי אני כותבת.
והשיר נעבד נעבד
השיר הוא פצע פעור, פה פרח נפער
כנף תלושה,
מחוש רועד בדממה.

גם כך

גם כך
וכך שירה - פתם אור בודד מרצד
חולף לרגע על עץ
לא אוכל לדיק, אור מתרוצץ, בצורות גיאומטריות. בחוטים.
הליכה במעגל סביב וחזרה גמיעת צעדים וסמן
נשיכה נמוג בעוה צל חולף ונסוג
שוב גדל, קריאה יחידה רחוקה -
משם ומאין, בינתים
שירה.

המכלאה, מזנקים החוצה וקול רתמת הפעמונים מצלצל עם תנועת הדהירה. שיר ססגוני זה, העטור בצבעיהן של אצעדות הצוענים, מגיע לשיאים אורגזמיים כבשירת הפרשים האירופית. ביאליק, כשקרא את 'פרש' של מיצקביץ (בתרגום מיכ"ל) כתב לאהובתו את השורות הבלתי נשכחות: "לנתיבך הנעלם פסופה זנקת / ותפרצי פתאם בית-כלאך / ומסכיבות אהלי לנצח מחקת / במנוסת בהלה לדרך יצאת, / ויבצאתך - עם צורף למרחק נשאת / את-מצהלות צחוקך - את פעמון זהבה, / את-להבות גילך ומדורות לבבך."

המשוררת בשיר 'סוסי פרא' מניסה את כל סוסיה מתוך זרועות אהובה כמו היו כלאם, וכסופה של התעלסות פרע באפרים היא שבה הביתה ומתכרבלת שוב בחיקו המתגעגע, "שהמתין בארץ רוח / עד רגעו סוסי".

זיוה שמיר

לאה הרפז היא ציירת, ועל כן לא יהא מיותר לציין שעל הכריכה הלבנה מתנוסס גל לבן בטכניקת impasto (תבליט), ועליו כתמים המזכירים כתמי דיו אקראיים בצבעים קרים וחמים. הכתמים האדומים דומים לכתמי דם שהכתימו תחבושת לבנה, ומשמשים כרטיס כניסה לעולם אישי מופלא, הבונה מיתוס ביוגרפי שאינו נעדר אוטו-אירוניה והומור, שבו המשוררת מודה: "האלכימיה שלי במצוקה, / אין אכן חכמים / ואין יש מאין / והחמר תוסס עד רקב. / בויעות מתנפצות בלי זהב / כשהשמש שוקעת אדם / ארגמן / כחול / אש צהבה בקרבי / והחכמים היחידים - פחדרי" (עמ' 53).

הספר רדוף פחדים מפני הכיליון, והמילה "קצה" שבכותרתו רומזת גם ל"קץ". ואולם, יש בו גם רזיגנציה שמתוך השלמה עם הבלתי נמנע ("החיים הם חזרה גנרלית / לרגע היציאה"; עמ' 6). בשיר 'אגרה שאינה מיטיבה לספר', המשוררת תוהה בסתיו חייה "איך אכתב את ימי / כאשר עלים אוזלים עם כל רוח [...] יאזלו המלים שאגרת, המראות ששמרתי [...] איך אוספים את כל התפוזות כשהכל בוער"; והשאלה מתעלה כמעט לשאלה שבמזמור תהילים: "איך נשיר את-שיר-יהוה: על, אדמת נכר [...] תדבק-לשוני, לחכיי" (תהל' קל"ז, ד-ו).

כאמנית רבת-תחומית, לאה הרפז מתבוננת באנשים בעיני רנטגן, ומוצאת בדיוקנותיהם דמיון בלתי צפוי לאנשים הקרובים לה שאינם. בשיר 'האיש הזה שעובר' היא מאתרת ומתארת קווי דמיון בין אלמוני העובר ברחוב לבין איש שאהבה והיא עדיין אוהבת. 'la femme qui passe' (האשה הזו שעוברת) הוא שיר משירי "פרחי הרע" של בודלה, וללאה הרפז יש גרסה משלה, שבה היא שואלת "האם רק אני צוברת ימים שאוזלים / ונערמים במקום אחר?"; (עמ' 8). בשיר אחר היא יושבת באולם הקטן של 'צוותא', מתבוננת ביעקב בסר היושב בשורה הראשונה, והטיית הראש המסוימת שלו ומפרצי השיער שלו ("לעגינת הרוח"), כמו גם שקע הלחיים והרכינה קדימה, מזכירים לה את אביה (עמ' 48).

כושר ההתבוננות של המשוררת מזכיר ניסיון "לצייר" או "לפסל" באמצעות המילים. תיאורן של דמויות בנוי כסימון קואורדינטות לציור תלת-ממדי, כמיפוי שטח להנחת תבליט על פניו, או כהכנות ליצירת פסל. משנקבעו קווי היסוד של "הציור", או "התבליט", ומשנקבעו ממדיו והיחסים בין חלקיו, נפנית המשוררת אל הפרטים - ברצותה לשוות מלאות ריאליסטית ל"סקיצה" שיצרה.

השירים רוויים באזכורים מן המיתולוגיה היוונית-רומית, אך גם מן התנ"ך. כך, למשל מתארת לאה הרפז בהומור מקברי את הלוחית בשירה 'לקול מצהלות השמים' (עמ' 22): "אהבתי האחרונה תנתן לגבר צעיר / שיהיה לו האון / לשאת את ארוני הכבה // הגבר פורק העל / יפור את הון חיי לקול מצהלות השמים - / ולא יהיה סוף למסע".

התהלוכה החגיגית המתוארת במזמורי תהלים ("קדמו שרים, אחר נגנים; בתוף עלמות, תופפות. במקהלות, ברכו אלהים; אדני, ממקור ישראל. שם בנימין, צעיר רדם" (תהלים סח, כו-כח) הופכת לתהלוכת הלוחיה צוהלת כשגבר צעיר מנהיג אותה. יש כאן איזון נכון בין סער לרסן.

צהלת סוסים וצינפתם מצהילה גם את השיר האחרון בקובץ - 'סוסי הפרא' (עמ' 90) - שבו פורצים סוסי הפרא של מעמקי הנפש את